

Rada
Európskej únie

V Bruseli 17. novembra 2022
(OR. en)

14917/22

ENER 606
CLIMA 611
CONSOM 302
TRANS 720
AGRI 643
IND 484
ENV 1177
COMPET 916
FORETS 122

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	15. novembra 2022
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2022) 639 final
Predmet:	SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE Správa za rok 2022 o dosahovaní cieľov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov stanovených v roku 2020

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2022) 639 final.

Príloha: COM(2022) 639 final

V Bruseli 15. 11. 2022
COM(2022) 639 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**Správa za rok 2022 o dosahovaní cieľov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov
stanovených v roku 2020**

1. Úvod

Energia z obnoviteľných zdrojov je kľúčovým prvkom v boji EÚ proti výzvam súvisiacim s klímou a životným prostredím, ako sa zdôrazňuje aj v správe o stave energetickej únie, uverejnenej 18. októbra 2022¹. Európska komisia v rámci Európskej zelenej dohody² navrhla novú stratégiu na transformáciu hospodárstva a spoločnosti EÚ a na to, aby sa vydala udržateľnejšou cestou. Zvýšené ambície znížiť čisté emisie skleníkových plynov do roku 2030 aspoň o 55 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990 a stať sa prvým klimaticky neutrálnym kontinentom do roku 2050 možno dosiahnuť iba integrovaným energetickým systémom, ktorý je z veľkej časti založený na energiách z obnoviteľných zdrojov. Komisia preto v júli 2021 navrhla zmeniť smernicu (EÚ) 2018/2001 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov (smernica RED II)³ a zvýšiť podiel energie z obnoviteľných zdrojov na hrubej konečnej energetickej spotrebe v roku 2030 na minimálne 40 %⁴, čo je viac oproti ambícii minimálne 32 % stanovenej v smernici RED II.

Po nevyprovokovanej a neodôvodnenej vojenskej agresii Ruska voči Ukrajine uverejnila EÚ svoj plán REPowerEU⁵ s cieľom rýchlo znížiť závislosť EÚ od ruských fosílnych palív. Navrhla v ňom ďalší súbor opatrení s cieľom šetriť energiou, diverzifikovať dodávky a rýchlo nahradiť fosílnu palivá vďaka rýchlejšiemu prechodu Európy na čistú energiu. Na splnenie plánu REPowerEU bude potrebné urýchliť a vopred pripraviť zavádzanie energií z obnoviteľných zdrojov a transformovať priemyselné procesy s cieľom nahradiť plyn, ropu a uhlie. Komisia v rámci plánu REPowerEU predložila nový návrh na zmenu smernice RED II⁶. Navrhuje v ňom zvýšiť cieľ v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2030 aspoň na 45 %. Cieľom návrhu je prostredníctvom ďalšieho zjednodušenia a skrátenia administratívnych postupov na vydávanie povolení, strategického plánovania vykonávaného členskými štátmi a podpory projektov v oblastiach, ktoré sú obzvlášť vhodné na zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov, zabezpečiť rýchlejšie zavádzanie projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov.

Energia z obnoviteľných zdrojov je preto kľúčom na dosiahnutie klimatických cieľov, bezpečnosti dodávok a nezávislosti od dovozu energie z Ruska.

Rámec na podporu obnoviteľných zdrojov energie do roku 2030 vychádza z pokroku dosiahnutého v rámci smernice 2009/28/ES o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie (smernica RED I)⁷, ktorá platila do 30. júna 2021. Členské štáty museli podľa smernice RED I splniť jednotlivé národné ciele na rok 2020, ktoré boli v súlade s cieľom v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov pre celú EÚ vo výške minimálne 20 %. Ako sa

¹ COM(2022) 547 final.

² COM(2019) 640 final.

³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 z 11. decembra 2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 82).

⁴ COM(2021) 557 final.

⁵ COM(2022) 230 final.

⁶ COM(2022) 222 final.

⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/28/ES z 23. apríla 2009 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie (Ú. v. EÚ L 140, 5.6.2009, s. 16).

vyžaduje v článku 27 nariadenia o riadení (EÚ) 2018/1999⁸, členské štáty museli do 30. apríla 2022 podať Komisii správu o dosiahnutí svojich národných cieľov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov na rok 2020.

V tomto dokumente sa zhrňajú a analyzujú informácie, ktoré vo svojich správach poskytli členské štáty, pričom sú doplnené o údaje z Eurostatu a dostupnej vedeckej literatúry⁹.

Táto správa Komisie pozostáva z piatich kapitol. Po úvode sa v kapitole 2 uvádza celkové posúdenie pokroku pri zavádzaní energie z obnoviteľných zdrojov na úrovni EÚ. V kapitole 3 sa skúmajú predchádzajúce zistenia vzhľadom na vplyvy pandémie COVID-19. Kapitola 4 obsahuje podrobnejšiu analýzu zistení v jednotlivých členských štátoch vrátane príkladov najlepších postupov. V kapitole 5 sa uvádzajú závery.

2. POKROK EÚ PRI ZAVÁDZANÍ ENERGIE Z OBNOVITEĽNÝCH ZDROJOV

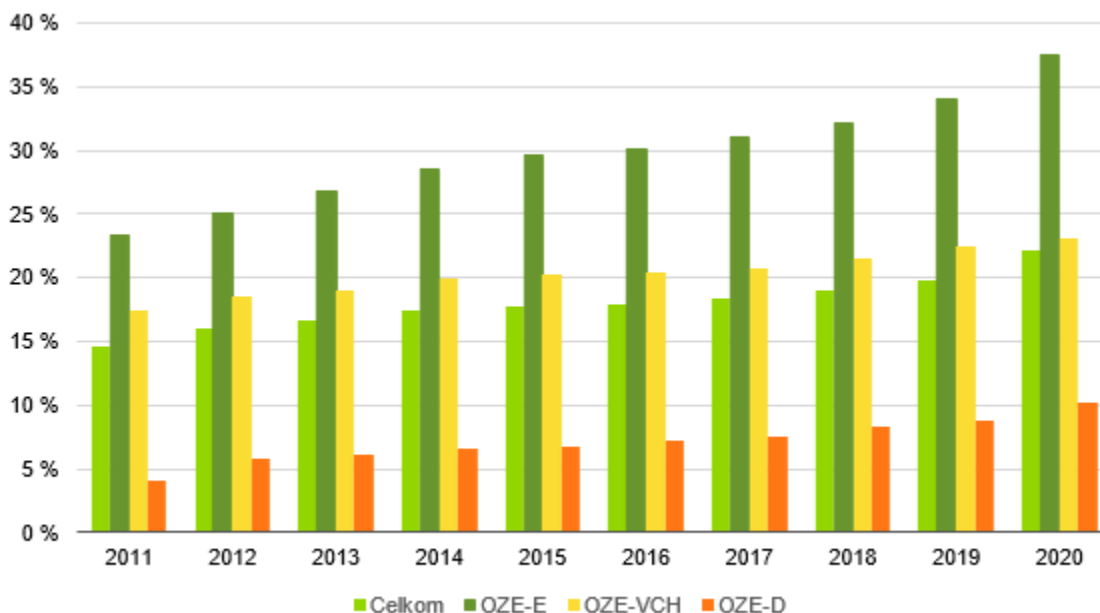
V roku 2020 dosiahla EÚ podiel energie z obnoviteľných zdrojov na hrubej konečnej energetickej spotrebe 22,1 %, čím prekročila podiel 20 %, na o ktorý sa usilovala podľa smernice RED I. V priemere sa celkový podiel energie z obnoviteľnej zdrojov od roku 2011 každoročne zvyšuje o 0,8 percentuálneho bodu, pričom medzi rokmi 2019 a 2020 nastal oveľa výraznejší nárast, a to o 2,2 percentuálneho bodu. Aj v jednotlivých odvetviach – **elektrickej energie, vykurovania a chladenia a dopravy** – sa za posledné desaťročie podiely energie z obnoviteľných zdrojov neustále zvyšovali.

Relatívny podiel obnoviteľných zdrojov energie bol najväčší v **odvetví elektrickej energie (OZE-E)** s príspevkom 37,5 % v roku 2020. Toto odvetvie zaznamenalo obzvlášť silný nárast o 2 percentuálne body od roku 2018 do roku 2019 a o 3,4 % od roku 2019 do roku 2020. Podiel obnoviteľných zdrojov energie v **odvetví vykurovania a chladenia (OZE-VCH)** dosiahol v roku 2020 23,1 % a za posledných desať rokov sa tak zvýšil o 5,7 percentuálneho bodu. V prípade **odvetvia dopravy (OZE-D)** sa v roku 2020 dosiahol podiel 10,2 %; celkovo bol vývoj menej dynamický a pomalší.

⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 1).

⁹ Hlavným zdrojom je uvedená správa o technickej pomoci *Assessment of Member States' reports for the year 2020* (Posúdenie správ členských štátov za rok 2020) [DOI 10.2833/12592] od spoločnosti Guidehouse Germany GmbH, ktorá bola uverejnená 7. októbra 2022. Vypracovanie štúdie zadala Európska komisia.

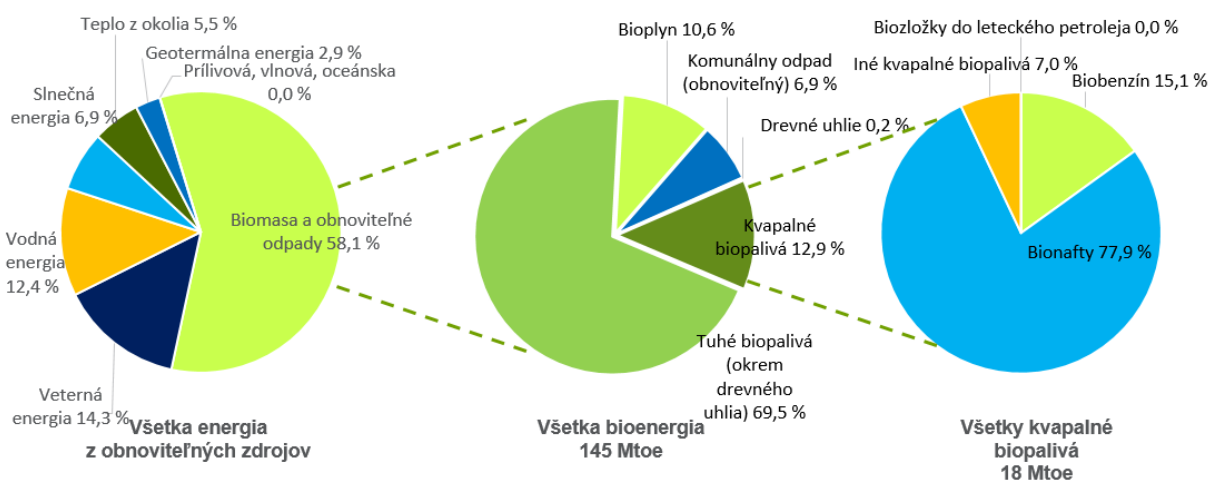
Obrázok 1. Podiely OZE EÚ27 v rokoch 2011 – 2020 (v %). Zdroj: Eurostat SHARES.

Bioenergia je naďalej hlavným zdrojom energie z obnoviteľných zdrojov v EÚ s podielom 58,1 % v roku 2020. Nasleduje veterná energia so 14,3 %, vodná energia s 12,4 %, slnečná energia (6,9 %), teplo z okolitého prostredia (5,5 %) a geotermálna energia (2,9 %).

V prípade bioenergie predstavujú tuhé biopalivá najväčší podiel so 69,5 %. Ďalšími formami bioenergie sú kvapalné biopalivá (12,9 %), bioplyn (10,6 %), obnoviteľný podiel komunálneho odpadu (6,9 %) a drevné uhlie (0,2 %).

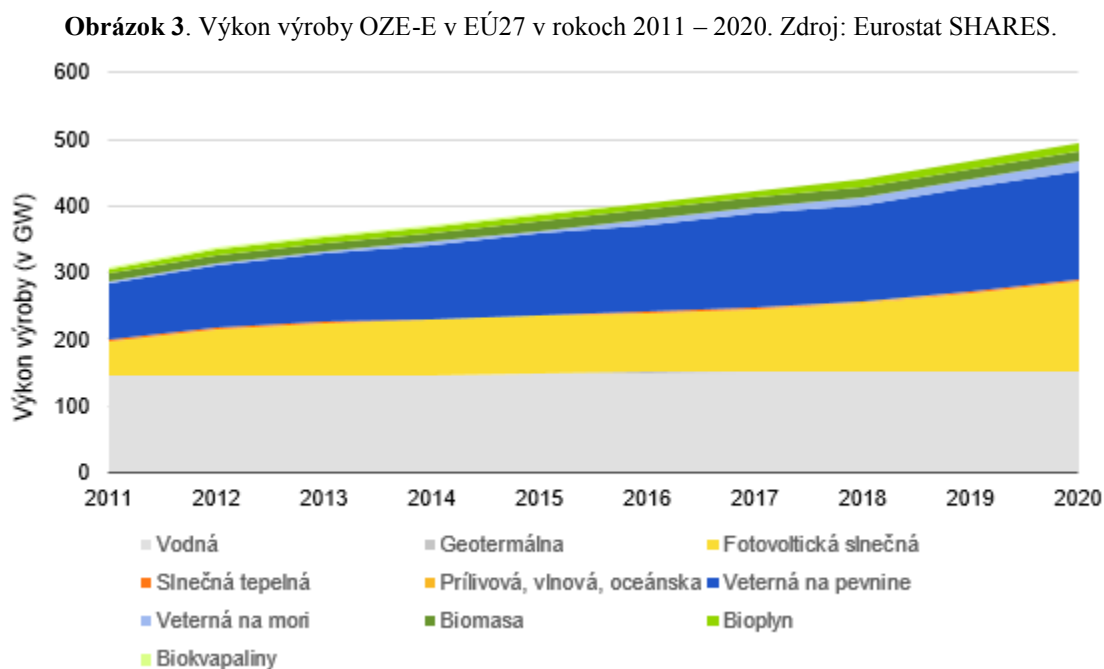
Obrázok 2. Hrubá spotreba energie z obnoviteľných zdrojov v EÚ podľa druhu (2020, v % a Mtoe). Zdroj: Eurostat.

Odvetvie OZE-E

V rokoch 2011 až 2020 sa podiel technológií OZE na celkovej výrobe elektrickej energie neustále zvyšoval. V roku 2020 mala veterná energia na pevnine prvýkrát najväčší podiel na technológiách OZE-E, a to s výrobou 350 TWh v roku 2020, po čom nasledovala vodná energia s 345 TWh, fotovoltaická slnečná energia so 139 TWh, tuhá biomasa s 83 TWh, bioplyn s 56 TWh, veterná energia na mori so 47 TWh. Menšie úlohy v mixe OZE-E zohrala geotermálna elektrická energia (6 TWh), slnečná tepelná energia (5 TWh) a biokvapaliny (5 TWh).

Inštalovaný výkon **výroby OZE-E** zaznamenaný v roku 2020 zodpovedá výsledkom uvedeným v prípade výroby OZE-E v predchádzajúcom texte. V roku 2020 bola veterná energia na pevnine technológiou s najvyšším inštalovaným výkonom 162,5 GW, a to s výrazným zvýšením o 7,4 GW od roku 2019 do roku 2020. Vodná energia mala druhý najväčší výkon výroby (150,8 GW), jej celkový inštalovaný výkon sa však do značnej miery nezmenil, za posledných desať rokov sa zvýšil iba o 6,5 GW. Po vodnej energii nasleduje fotovoltaická slnečná energia, ktorá sa zvýšila zo 117,9 GW v roku 2019 na 135,7 GW v roku 2020 (+17,7 GW). Veterná energia na mori sa zvýšila z 12 GW v roku 2019 na 14,5 GW v roku 2020. Biomasa (15,6 GW), bioplyn (11,7 GW), biokvapaliny (1,2 GW) a geotermálna energia (0,9 GW) mali v roku 2020 relatívne menší podiel na výkone výroby OZE-E.

Rýchlejší rozvoj OZE-E v porovnaní s OZE-D a OZE-VCH sa v priebehu času umožnil znižovaním cien technológií.

Konkrétnejšie sa v **odvetví veternej energie na pevnine** v poslednom desaťročí v dôsledku úspor z rozsahu, väčšej hospodárskej súťaže a vyspelosti odvetvia znížili celkové náklady na inštaláciu, prevádzku a údržbu, ako aj merné náklady na výrobu elektrickej energie. V rokoch 2010 až 2020 sa globálny vážený priemer merných nákladov na výrobu elektrickej energie znížil o 54 % z 0,089 USD/kWh na 0,041 USD/kWh. V posledných rokoch okrem toho výrazne pokročila technológia veterných turbín na pevnine. Všetky faktory, ako sú zvýšená výška nábojov, väčšie priemery rotorov a väčšie a spoľahlivejšie turbíny, prispeli k zvýšeniu výkonu.

V **odvetví veternej energie na mori** sa v rokoch 2010 až 2020 znížil globálny vážený priemer merných nákladov na výrobu elektrickej energie o 48 % z 0,162 USD na 0,084 USD/kWh, pričom v roku 2020 došlo k medziročnému zníženiu o 9 %. Tieto zníženia boli spôsobené technologickými zlepšeniami, ako aj faktormi súvisiacimi s priemyslom, ako sú rastúce skúsenosti vývojárov a väčšia štandardizácia výroby.

Podstatné zníženia nákladov možno pozorovať aj v **odvetví fotovoltaickej slnečnej energie**. V rokoch 2010 až 2020 sa globálny vážený priemer merných nákladov na výrobu elektrickej energie v prípade úžitkových fotovoltaických zariadení znížil o 85 % z 0,381 USD/kWh na 0,057 USD/kWh. Zároveň sa neustále rozširovala a optimalizovala výroba a celkovo sa zvýšila efektívnosť modulov.

Odvetvie OZE-VCH

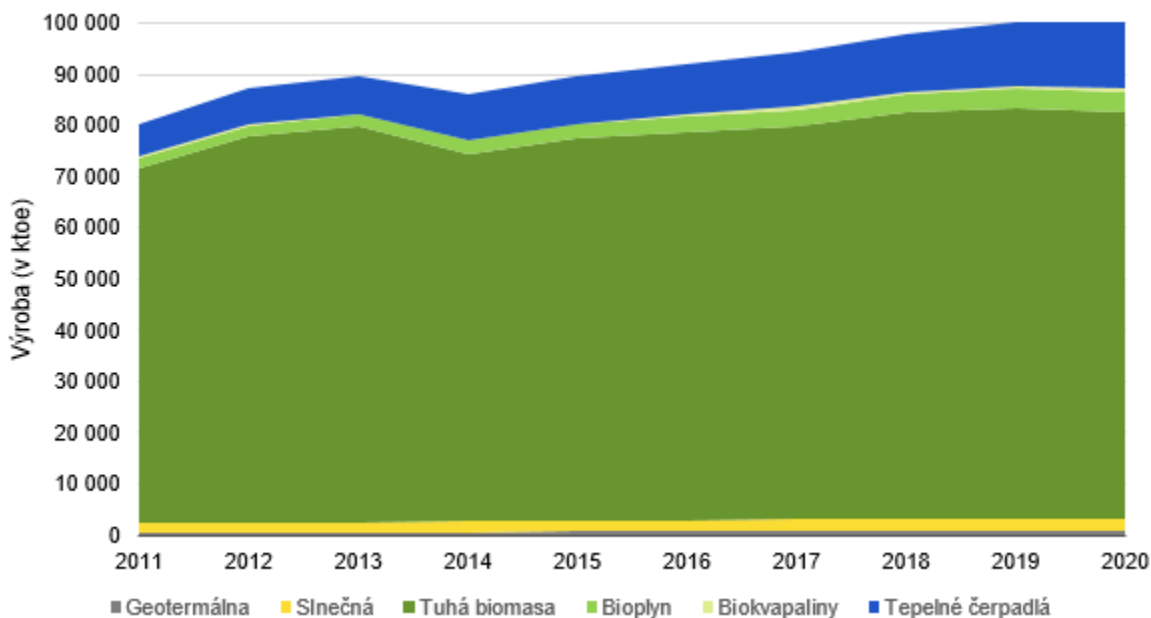
Spotreba energií z obnoviteľných zdrojov sa v odvetví OZE-VCH za posledné desaťročie postupne zvyšovala¹⁰. Pokiaľ ide o OZE-VCH, v roku 2020 sa na úrovni EÚ dosiahla spotreba 100 561 ktoe. Tuhá biomasa bola najväčším prispievateľom energie z obnoviteľných zdrojov do odvetvia, a to s hodnotou 79 151 ktoe. Energetická spotreba tepelných čerpadiel bola 13 316 ktoe, bioplynu 4 055 ktoe, slnečného tepelného vykurovania 2 503 ktoe, biokvapalín 669 ktoe a geotermálneho vykurovania 867 ktoe.

V porovnaní s rokom 2004 (11,7 %) sa podiel energie z obnoviteľných zdrojov na vykurovaní a chladení v Európskej únii prakticky zdvojnásobil. Toto rozšírenie možno pripísať nižším potrebám vykurovania, ale predovšetkým nárastu tepla z obnoviteľných zdrojov z tepelných čerpadiel. Údaje o trhu s tepelnými čerpadlami v celej Európskej únii za rok 2020 potvrdzujú ich zvýšené zavádzanie v segmente vykurovania a chladenia, čiastočne vyvolané politikami v niekoľkých krajinách, ktoré sú priaznivé pre potreby elektrifikácie vykurovania (napr. Francúzsko, Fínsko, Švédsko), a zvýšením potrieb chladenia v lete v oblasti reverzibilných tepelných čerpadiel v režime chladenia. Nárast celkovej spotreby tepla z obnoviteľných zdrojov sa okrem tepelných čerpadiel zaznamenal aj v ďalších odvetviach – bioplyn, obnoviteľný komunálny odpad, slnečná energia a biokvapaliny. V rokoch 2019 až 2020 fungovalo rozdelenie medzi rôznymi odvetviami tepla z obnoviteľných zdrojov na úkor tuhých biopalív (od 76,3 % do 75 %) a v prospech tepelných čerpadiel (od 11,8 % do 12,7 %). Podiel bioplynu stúpol z 3,6 %

¹⁰ Keďže 14. decembra 2021 bol prijatý delegovaný akt, ktorým sa stanovuje metodika výpočtu chladenia energiou z obnoviteľných zdrojov, podiely vykurovania a chladenia energiou z obnoviteľných zdrojov za rok 2020 ešte nezahŕňajú príspevkov z chladenia energiou z obnoviteľných zdrojov.

na 3,9 %, podiel obnoviteľného komunálneho odpadu z 3,7 na 3,8 %, slnečnej energie z 2,3 na 2,4 %, podiel geotermálnej energie zostal na 0,8 % a podiel biokvapalín stúpol z 1 % na 1,1 %¹¹.

Obrázok 4. Výroba tepla a chladu z technológií OZE-VCH v EÚ27 v rokoch 2011 – 2020. Zdroj: Eurostat SHARES.

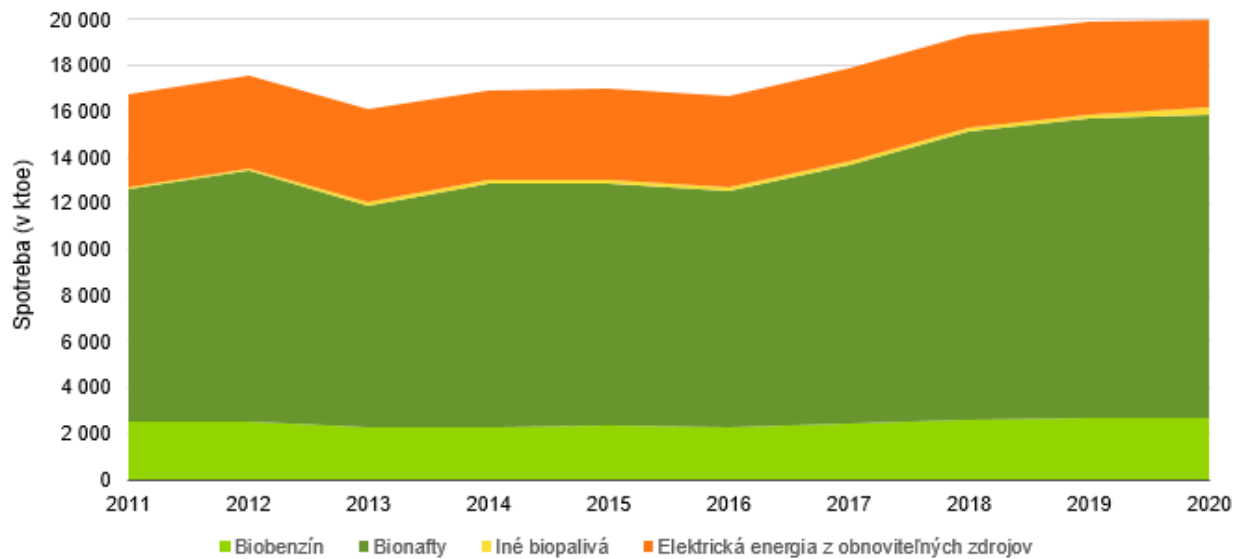

Odvetvie OZE-D

Celkovo sa spotreba energií z obnoviteľných zdrojov v odvetví OZE-D za posledné desaťročie stále zvyšovala. Spotreba bionafty a bioetanolu v rokoch 2014 až 2016 stagnovala, ale odvtedy sa zvyšuje. Vzhľadom na vysoký podiel bionafty a bioetanolu v odvetví OZE-D viedol rozvoj týchto biopalív od roku 2016 k celkovému rastu spotreby biopalív. Najpoužívaným palivom za celé obdobie bola bionafta, ktorá bola v roku 2020 aj najväčším prispievateľom do OZE-D, a to s 13 164 ktoe. Používanie elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov v doprave sa za posledných desať rokov podstatne zvýšilo. Obzvlášť veľký nárast nastal v odvetví cestnej dopravy, kde sa uskutočnil posun z 10 ktoe v roku 2011 na 112 ktoe v roku 2020. V porovnaní s ostatnými druhmi dopravy, najmä so železničnou, je však podiel elektrickej energie v cestnej doprave stále malý. Spotreba biopalív založených na potravinárskych a krmivových plodinách naďalej predstavuje veľký podiel na spotrebe energie z obnoviteľných zdrojov v doprave (10 808 ktoe alebo 4,5 % spotreby energie v doprave v roku 2020), zatiaľ čo spotreba pokročilých biopalív bola nižšia, ale v posledných rokoch podstatne vzrástla (1 224 ktoe v roku 2020).

¹¹ <https://www.eurobserv-er.org/category/all-annual-overview-barometers/>.

Obrázok 5. Spotreba energie v doprave (OZE-D) v EÚ27 v rokoch 2011 – 2020. Zdroj: Eurostat SHARES.

3. VPLYV PANDÉMIE COVID-19

Podiel energie z obnoviteľných zdrojov vo výške 22,1 % v EÚ ako celku bol ovplyvnený aj nižšou celkovou spotrebou energie v dôsledku **pandémie COVID-19**. Malo to **závažný vplyv na úroveň potreby energie** v členských štátoch, a to aj pri zohľadnení iných faktorov, ako sú výkyvy počasia a vykonávanie politík v oblasti energetickej efektívnosti, ktoré takisto mohli zohrať úlohu pri znižovaní celkovej hrubej konečnej spotreby v danom roku. V celej EÚ klesla **konečná spotreba energie v porovnaní s rokom 2019 o 8 %**. Pokles sa medzi členskými štátmi líšil, pričom najväčší pokles spotreby zaznamenalo Luxembursko (–13,7 %) a Španielsko (–12,3 %), zatiaľ čo Švédsko (–2,4 %) a Rumunsko (–1,4 %) zaznamenali len mierny pokles.

Na **strane ponuky** bola výroba OZE vo všeobecnosti ovplyvnená menej ako iné zdroje energie. Elektrárne využívajúce slnečnú, veternú a vodnú prietokovú energiu mohli prevádzkovať svoju činnosť, pretože ich schopnosť vyrábať elektrickú energiu závisí od počasia, a nie od dopytu. Podobne sa zdalo, že ani výroba elektrickej energie z dopraviteľných OZE, ako je biomasa, nebola takmer ovplyvnená, pretože hybnou silou ich prevádzky je prevažne podpora OZE (ktorá vo všeobecnosti nebola ovplyvnená pandémiou COVID-19). V prípade biopalív v doprave alebo biomasy používanej na účely vykurovania však mala kríza, ktorá bola spojená s nižším dopytom, viditeľné vplyvy¹².

¹² Klessmann, C., Sach, T., Grigiene, M., a iní., *Technical assistance in realisation of the 5th report on progress of renewable energy in the EU, final update report* (Technická pomoc pri príprave 5. správy o pokroku v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov v EÚ, záverečná aktualizovaná správa). Úloha 1 a 2, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2021.

Tieto faktory sa premietli do **posunu smerom k vyššiemu podielu výroby OZE v energetickom mixe**¹³, čo bolo len čiastočne spôsobené **skutočným novým inštalovaným výkonom**. Celkovo **možno konštatovať**, že nižšia spotreba energie uľahčila členským štátom dosiahnutie cieľov.

4. PODROBNÉ POSÚDENIA POKROKU ČLENSKÝCH ŠTÁTOV

4.1. Celkové podiely energie z obnoviteľných zdrojov podľa členských štátov

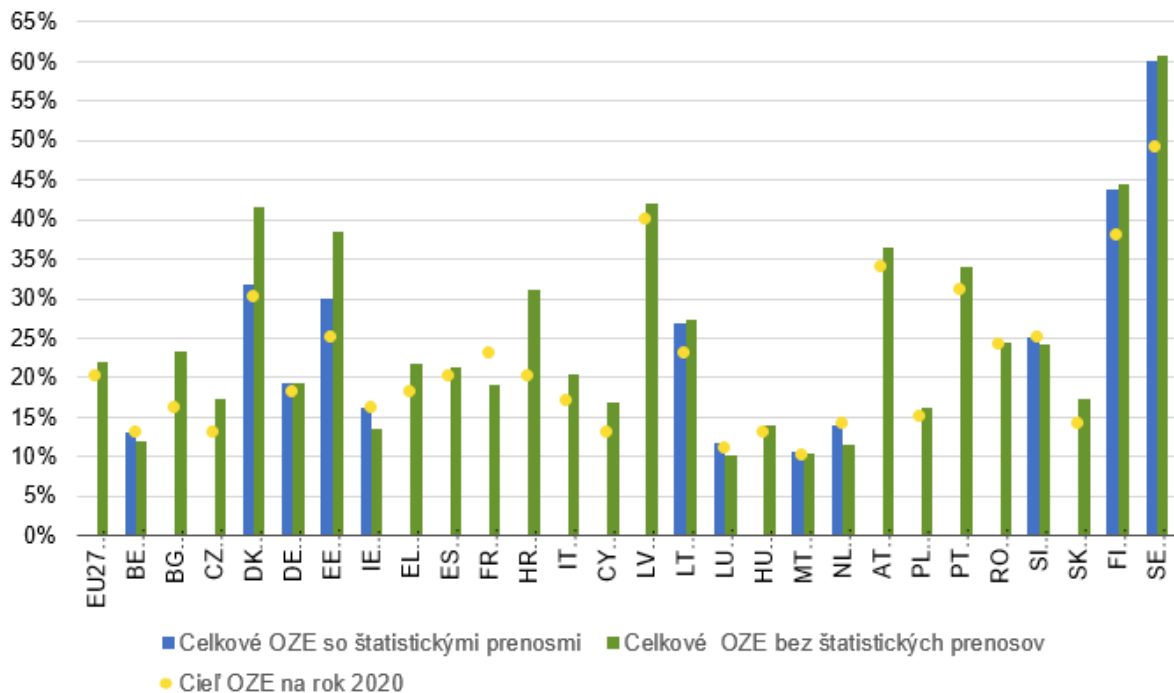
Podiely energie z obnoviteľných zdrojov sa v roku 2020 medzi členskými štátmi veľmi líšili, čo odráža rôzne východiskové postavenia a národné ciele stanovené pre každý členský štát v smernici RED I. Švédsko dosiahlo v roku 2020 najväčší podiel energie z obnoviteľných zdrojov (60,1 %), za ním nasledovali Fínsko (43,8 %) a Lotyšsko (42,1 %). Najnižšie podiely energie z obnoviteľných zdrojov sa zaznamenali na Malte (10,7 %) a v Luxembursku (11,7 %). Napriek svojmu nízkemu celkovému podielu energie z obnoviteľných zdrojov zvýšili Malta a Luxembursko od roku 2019 do roku 2020 svoje podiely energie z obnoviteľných zdrojov, pričom v prípade Malty išlo o zvýšenie o 2,5 percentuálneho bodu a v prípade Luxemburska o 4,7 percentuálneho bodu (vrátane štatistických prenosov).

Vzhľadom na zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov na vnútroštátnej úrovni, ako aj aktuálne oznámené štatistické prenosy dosiahli všetky členské štáty okrem Francúzska podiel rovnaký ako ich záväzný cieľ v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov na rok 2020 podľa smernice RED I alebo vyšší. Niektoré členské štáty svoje ciele výrazne prekročili; Švédsko prekročilo svoj cieľ o 11,1 percentuálneho bodu, Bulharsko o 7,3 percentuálneho bodu a Fínsko o 5,8 percentuálneho bodu.

Obrázok 6. Celkové podiely OZE so štatistickými prenosmi a bez nich v porovnaní s cieľmi OZE na rok 2020.

Zdroj: Eurostat SHARES; smernica RED I.

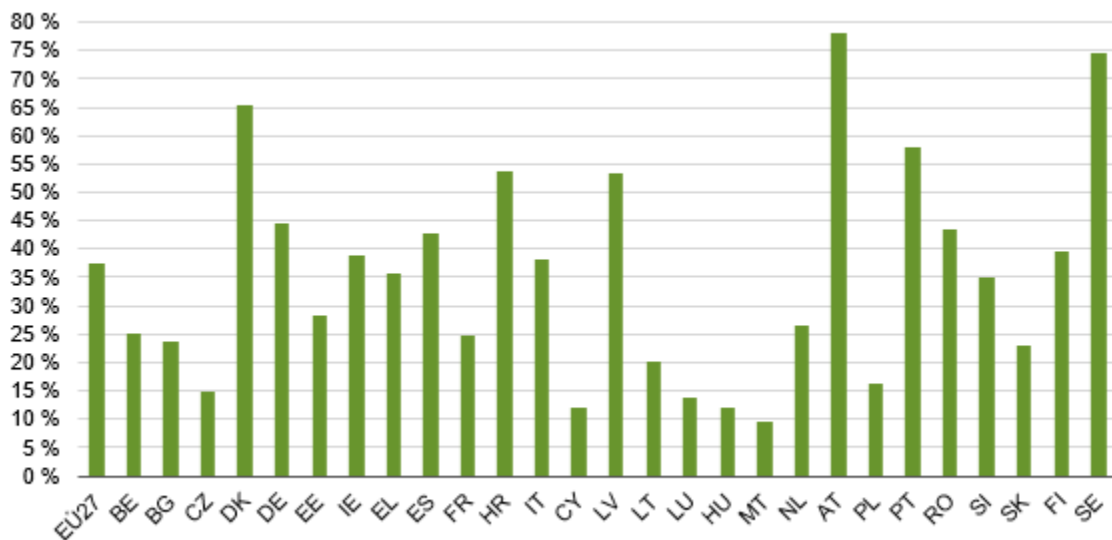
¹³ IEA, *Covid-19 impact on electricity report* (Správa o vplyve COVID-19 na elektrickú energiu), 2021, [Vplyv ochorenia COVID-19 na elektrickú energiu – analýza – agentúra IEA](#).

4.2. Pokrok v jednotlivých odvetviach: elektrickej energie, vykurovania a chladenia a dopravy

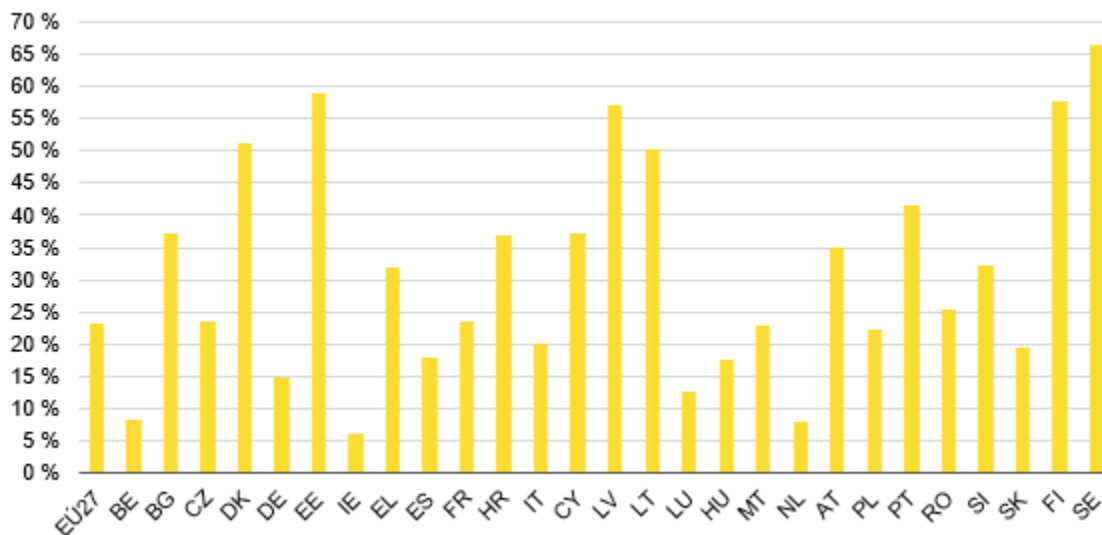
V odvetví OZE-E malo v roku 2020 najväčší podiel OZE-E Rakúsko, a to na úrovni 78,8 %, za ním nasledovali Švédsko (74,5 %) a Dánsko (65,3 %). Malta (9,5 %), Maďarsko (11,9 %) a Cyprus (12,4 %) mali v roku 2020 najnižší podiel OZE-E zo všetkých členských štátov.

Obrázok 7. Podiel OZE-E v roku 2020 podľa členských štátov. Zdroj: Eurostat SHARES.

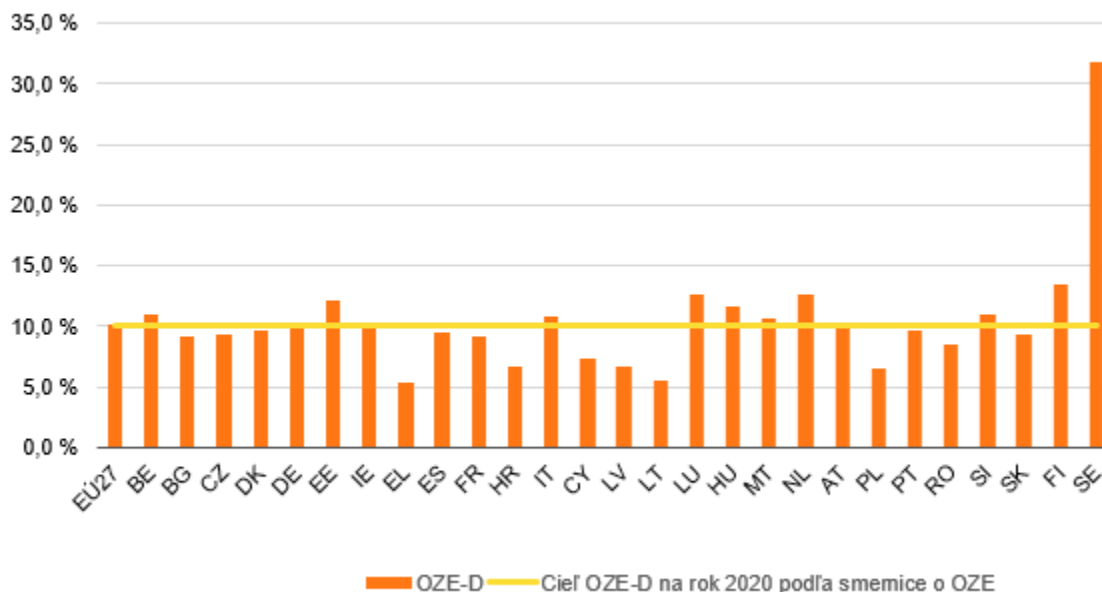
V **odvetví vykurovania a chladenia** malo v roku 2020 Švédsko (66,4 %) najväčší podiel energie z obnoviteľných zdrojov, za ním nasledovali Estónsko (58,8 %), Fínsko (57,6 %) a Lotyšsko (57,1 %). Naproti tomu Írsko (6,3 %), Holandsko (8,1 %) a Belgicko (8,4 %) mali v odvetví vykurovania a chladenia najnižší podiel energie z obnoviteľných zdrojov.

Obrázok 8. Podiel OZE-VCH v roku 2020 podľa členských štátov. Zdroj: Eurostat SHARES.

V **odvetví dopravy** možno najväčšie podiely zaznamenať vo Švédsku, kde podiel OZE-D predstavoval 31,9 %, za ním nasledujú Fínsko (13,4 %) a Holandsko a Luxembursko (po 12,6 %). Spomedzi všetkých členských štátov mali v roku 2020 najnižší podiel OZE-D Grécko (5,3 %), Litva (5,5 %) a Poľsko a Maďarsko (po 6,6 %).

Obrázok 9. Podiel energií z obnoviteľných zdrojov v doprave v EÚ27 v rokoch 2011 – 2020. Zdroj: Eurostat SHARES.

4.3. Cezhraničná spolupráca a využívanie mechanizmov spolupráce

V smernici RED I sa predpokladajú štyri rôzne druhy mechanizmu spolupráce: štatistické prenosy, spoločné projekty medzi členskými štátmi, spoločné projekty medzi členskými štátmi a tretími krajinami a spoločné systémy podpory. Členské štáty spomedzi týchto mechanizmov najintenzívnejšie využívali štatistické prenosy¹⁴. Litva, Luxembursko, Estónsko, Belgicko, Fínsko, Česká republika, Slovinsko, Malta, Holandsko a Írsko sa zúčastnili na dohodách o štatistických prenosoch, ktoré nadobudli účinnosť v roku 2020; niektoré zo zúčastnených členských štátov dosiahli svoje záväzné ciele v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov na rok 2020 ako výsledok štatistických prenosov. Prehľad štatistických prenosov a ich množstiev je uvedený ďalej.

Obrázok 10. Štatistické prenosy, ktoré nadobudli účinnosť v roku 2020. Zdroj: Eurostat SHARES.

Členský štát – predávajúci	Členský štát – kupujúci	Hodnota štatistiky OZE (v GWh)
Litva	Luxembursko	250
Estónsko	Luxembursko	400

¹⁴ Štúdiu o mechanizmoch spolupráce a ich realizácii možno nájsť na adrese: https://energy.ec.europa.eu/cooperation-between-eu-countries-under-res-directive-0_en.

Dánsko	Belgicko	1 800
Fínsko	Belgicko (Flámsko)	250
Česká republika	Slovinsko	465
Fínsko	Belgicko (Flámsko)	20
Litva	Belgicko (hlavné mesto Brusel)	152
Fínsko	Belgicko (Flámsko)	1 650
Estónsko	Malta	20
Dánsko	Holandsko	13 650
Estónsko	Írsko	2 500
Dánsko	Írsko	1 000

Ostatné mechanizmy spolupráce zostali z veľkej časti nevyužitú, pričom už zavedené spoločné systémy podpory medzi Nemeckom a Dánskom a Švédskom a Nórskom naďalej prinášali výsledky¹⁵. Napriek tomu sa očakáva, že sa cezhraničná spolupráca vo forme spoločných projektov bude ďalej stimulovať, a to po zavedení nových nástrojov, ktoré sú zriadené na úrovni EÚ, najmä mechanizmu na financovanie energie z obnoviteľných zdrojov¹⁶ a oblasti energie z obnoviteľných zdrojov v rámci Nástroja na prepájanie Európy¹⁷.

4.4. Opatrenia prijaté s cieľom dosiahnuť národné ciele v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2020¹⁸

Ako sa uvádza v článku 27 písm. b) nariadenia o riadení (EÚ) 2018/1999, členské štáty boli povinné poskytnúť konkrétne informácie o opatreniach prijatých s cieľom dosiahnuť národné ciele v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2020 vrátane **opatrení týkajúcich sa systémov podpory, potvrdení o pôvode a zjednodušenia administratívnych postupov**.

¹⁵ Spoločné systémy podpory viedli v roku 2020 k štatistickým prenosom vo výške 50,84 GWh z Dánska do Nemecka a vo výške 2 644 GWh zo Švédska do Nórska.

¹⁶ https://energy.ec.europa.eu/topics/renewable-energy/financing/eu-renewable-energy-financing-mechanism_en.

¹⁷ https://energy.ec.europa.eu/topics/renewable-energy/financing/financing-cross-border-cooperation_en.

¹⁸ Na základe dokumentu *Assessment of Member States' reports for the year 2020* (Posúdenie správ členských štátov za rok 2020), ktorý zahŕňal správy predložené členskými štátmi, ako aj správy z predchádzajúceho projektu *Technical assistance in realisation of the 5th report on progress of renewable energy in the EU, final update report* (Technická pomoc pri príprave 5. správy o pokroku v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov v EÚ), Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre energetiku, Horváth, G., Schöniger, F., Zübel, K. a iní, *Technical assistance in realisation of the 5th report on progress of renewable energy in the EU* (Technická pomoc pri príprave 5. správy o pokroku v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov v EÚ): úloha 1 – 2: záverečná správa, Úrad pre publikácie, 2020, <https://data.europa.eu/doi/10.2833/325152>.

4.4.1. Opatrenia týkajúce sa systémov podpory

Odvetvie OZE-E

Pokiaľ ide o **odvetvie OZE-E**, za posledné roky sa v členských štátoch podľa ich správ zaviedli rôzne kombinácie systémov podpory. Medzi systémami podpory používanými na podporu výroby OZE-E boli **výkupné prémie**¹⁹, pričom boli často kombinované so **systémami aukcií**, systémami kvót, s daňovými stimulmi, čistým meraním, so subvenciami, s pôžičkami a výkupnými sadzbami, ktoré sa takisto používali na podporu výroby OZE-E. Zatiaľ čo poskytované systémy podpory sa podľa členských štátov líšia, takmer všetky členské štáty majú aspoň dva systémy podpory, ktoré poskytujú konkrétnu podporu rôznym technológiám, zariadeniam rôznej veľkosti a rôznym aktérom.

Všeobecným trendom je **prechod od administratívne stanovených výkupných sadzieb na systémy výkupných prémiei**, ktoré umožňujú väčšiu trhovú integráciu obnoviteľných zdrojov energie. Podpora sa okrem toho poskytuje častejšie po súťažných aukciách. Aukcie na podporu OZE-E zaviedlo do roku 2020 19 členských štátov. Tento trend pokračoval aj po roku 2020: Belgicko (2021) a Rumunsko (2022) spustili aukcie na projekty v oblasti veternej a slnečnej energie a aj štyri ďalšie členské štáty majú v úmysle zaviesť aukcie na podporu OZE-E²⁰.

Okrem výkupných sadzieb a výkupných prémiei všetky členské štáty (okrem Lotyšska) **zaviedli doplnkové fiškálne opatrenia** vrátane subvencií, pôžičiek a zápočtov dane/oslobodení od daní, aby podporili zavádzanie technológií OZE. Tieto fiškálne opatrenia sa pohybujú od subvencií na investície po úverové programy pre elektrárne vyrábajúce energiu z obnoviteľných zdrojov. Väčšina fiškálnych opatrení sa zameriavala na konkrétnu technológiu, napr. program Nemecka na podporu financovania veterných parkov na mori, ktorý sa začal už v roku 2011, alebo grantový program na inštaláciu slnečných fotovoltaických systémov s meraním čistej spotreby v obytných budovách na Cypre.

Členské štáty okrem toho podporili v roku 2020 zavádzanie **menších systémov OZE-E v domácnostiach a spoločnostiach**. Napríklad, v tomto roku mali Belgicko, Dánsko, Litva,

¹⁹ V rámci výkupných prémiei sa energia z obnoviteľných zdrojov predáva na spotovom trhu s elektrickou energiou a výrobcovia dostávajú platbu navyše k trhovej cene (zdroj: [výkupné prémie – Energypedia](#)). Zatiaľ čo pri fixnej výkupnej prémiei je prijatá prémie nezávislá od trhovej ceny, a je teda stále konštantná, systémami pohyblivej výkupnej prémiei sa vyplácajú rôzne prémie v závislosti od vývoja trhovej ceny, ktoré sú vypočítané podľa rozdielu medzi trhovými cenami a referenčnou cenou elektrickej energie (zdroj: [výkupné prémie – Energypedia](#)). Ak sa pohyblivá výkupná prémiei prideli prostredníctvom aukcie, projekty súťažajú na úrovni celkovej odmeny (eurocenty/kWh), pričom sa prémiei určí *ex-post* na základe referenčných cien elektrickej energie (zdroj: [fixné alebo pohyblivé výkupné prémie – AURES II \(aures2project.eu\)](#)). Rozdielová zmluva je osobitný prípad pohyblivej výkupnej prémiei, pri ktorej sa vyplácajú tak kladné, ako aj záporné odchýlky od pevnej referenčnej ceny. Prijemca sa ňou oprávňuje na platbu rovnajúcu sa rozdielu medzi pevnou realizačnou cenou a referenčnou cenou – napríklad trhovou, za jednotku výkonu [COM (2022/C 80/01)]; zdroj: Čo je rozdielová zmluva? ([next-kraftwerke.com](#)).

²⁰ <https://taiyangnews.info/tenders/romanias-950-mw-renewables-tender/>.

Maďarsko, Holandsko, Poľsko, Grécko, Taliansko, Cyprus a Lotyšsko zavedené systémy podpory v oblasti čistého merania pre výrobcov-spotrebiteľov.

Niekoľko členských štátov **zaviedlo v roku 2020 nové systémy podpory OZE-E**: Portugalsko napríklad uskutočnilo aukciu na slnečné fotovoltaické systémy a slnečné fotovoltaické systémy vrátane uskladňovania tejto energie s cieľom prideliť výkupné prémie a investičné granty. Malta dokončila systém verejných súťaží na výkupné sadzby pre zariadenia OZE medzi 400 kWp a menej ako 1 000 kWp. Taliansko zaviedlo právny rámec pre energetické spoločenstvá a kolektívnych výrobcov-spotrebiteľov, ktorý umožňuje koncovým používateľom/výrobcom spojiť sa a spoločne využívať elektrickú energiu vyrobenú na miestnej úrovni.

Odvetvie OZE-D

V roku 2020 je v odvetví OZE-D najvýraznejším trendom rastúce zavádzanie **systémov fiškálnej podpory**, ktoré sú zamerané na zavádzanie elektrických alebo dobíjateľných vozidiel, napr. prostredníctvom oslobodení od daní, priamych subvencií alebo bonusov na nákup elektromobilov, alebo ktorými sa podporuje rozvoj nabíjacej infraštruktúry.

Grécko, Holandsko, Španielsko a Maďarsko zaviedli v roku 2020 systémy podpory, ktorými sa podporuje elektromobilita, predovšetkým pomocou subvencií na nákup elektrických vozidiel. Španielsko zaviedlo program podpory s názvom MOVES II, ktorý zahŕňa podporu na stimuláciu nákupu elektrických vozidiel a zavádzanie nabíjacích infraštruktúr. Systém subvencií SPP zavedený v Holandsku poskytuje možnosti subvencií pre spotrebiteľov, ktorí si chcú kúpiť úplne elektrické autá na súkromné účely. Maďarsko spustilo systém verejného obstarávania elektrických vozidiel, v ktorom môžu jednotlivci a podniky žiadať o rôzne úrovne podpory na nákup elektrického vozidla. Grécko zaviedlo zákon, ktorým sa poskytujú daňové stimuly na podporu nákupu elektrických vozidiel.

Okrem zvyšujúcej sa podpory elektrických vozidiel a udržateľnej mobility sú prevládajúcim systémom podpory OZE-D v krajinách EÚ aj naďalej **povinné kvóty pre palivá z obnoviteľných zdrojov energie**. V roku 2020 využívali všetky krajiny v EÚ povinný systém, predovšetkým kvóty, ako hlavný systém podpory na zvýšenie podielu OZE-D. Zatiaľ čo systémy kvót sa v podrobnostiach líšia, pri všetkých majú dodávatelia palív povinnosť dodávať určitý podiel palív z obnoviteľných zdrojov energie alebo používať palivá z obnoviteľných zdrojov energie na zníženie priemernej intenzity emisií skleníkových plynov z palív v doprave. Požadované podiely sa vo všeobecnosti každý rok zvyšujú a často mali dosiahnuť cieľovú hodnotu 10 % do roku 2020.

Odvetvie OZE-VCH

Celkovo sa v odvetví OZE-VCH zaviedlo menej systémov podpory ako v odvetví OZE-E. Podpora členských štátov sa predovšetkým zameriava na investičnú podporu, a to buď prostredníctvom subvencií alebo pôžičiek. V roku 2020 poskytlo investičnú podporu vo forme subvencií 22 členských štátov, 12 členských štátov využilo (okrem subvencií alebo namiesto nich) pôžičky na podporu zavádzania technológií OZE-VCH.

Existujúce nástroje podpory sa vo všeobecnosti vzťahujú na širokú škálu technológií, ale väčšina podpory je určená na výrobu tepla z biomasy. Medzi ďalšie bežne podporované technológie patria geotermálne, aerotermálne a hydrotermálne tepelné čerpadlá, ako aj slnečné tepelné systémy. Okrem podpory zavádzania technológií OZE-VCH sa systémy podpory členských štátov zameriavajú aj na opatrenia v oblasti šetrenia energie a energetickej efektívnosti.

V roku 2020 niektoré členské štáty vrátane Maďarska, Holandska, Dánska, Fínska a niektorých regiónov Rakúska zaviedli nové systémy podpory OZE-VCH, zamerané predovšetkým na zlepšenie energetickej hospodárnosti domov a inštaláciu tepelných čerpadiel.

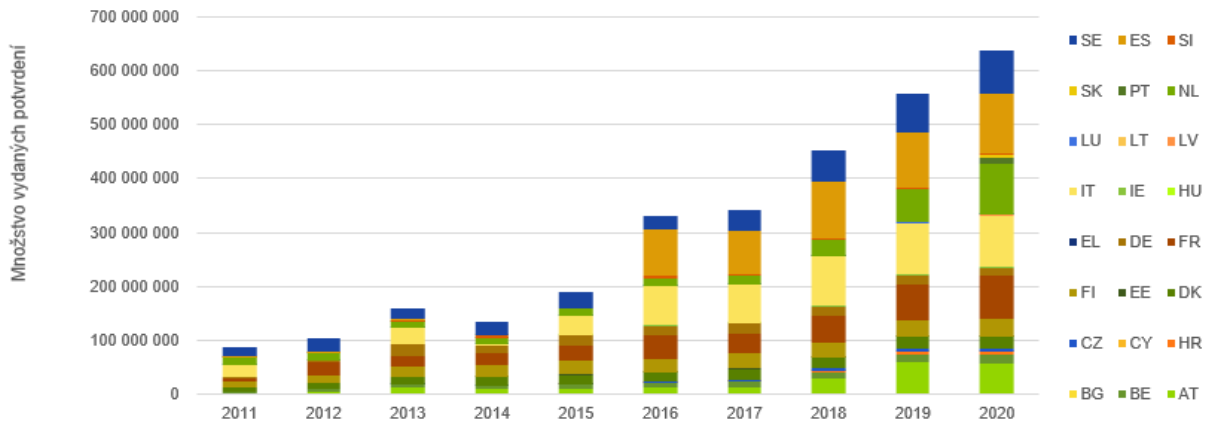
4.4.2. Potvrdenia o pôvode

Ako sa uvádza v smernici o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení [smernica (EÚ) 2018/2001] (RED II), účelom potvrdení o pôvode je preukázať koncovým odberateľom podiel alebo množstvo energie z obnoviteľných zdrojov v stanovenom energetickom mixe dodávateľa a v energii dodávanej odberateľom podľa zmlúv. Členské štáty zabezpečujú, aby v zmysle smernice a v súlade s objektívnymi, transparentnými a nediskriminačnými kritériami bolo možné zaručiť pôvod energie z obnoviteľných zdrojov ako taký.

Celkovo sa od roku 2011 počet vydaných potvrdení o pôvode neustále zvyšuje²¹. Niektoré členské štáty uviedli rýchlejší nárast potvrdení o pôvode, napríklad Španielsko dosahovalo v roku 2011 podiel na celkovom počte potvrdení o pôvode vydaných v EÚ27 na úrovni 3 %, ktorý sa v roku 2020 zvýšil na 17 %. V Rakúsku nastal vývoj z 2 % v roku 2011 na 9 % v roku 2020 a vo Francúzsku sa hodnota posunula zo 7 % na 12 % v roku 2020.

²¹ Krajiny, ktoré tak v roku 2011 začali vykonávať smernicu ako prvé, boli Belgicko, Dánsko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Luxembursko, Nemecko, Portugalsko, Rakúsko, Slovinsko, Španielsko, Švédsko a Taliansko.

Obrázok 11. Ročné vydávanie potvrdení o pôvode podľa krajín. Zdroj: štatistika združenia AIB²².

V článku 19 smernice RED II sa ďalej stanovuje, že keď výrobca získa finančnú podporu zo systému podpory, členské štáty zabezpečia, aby sa v príslušnom systéme podpory primerane zohľadnila trhovú hodnotu potvrdenia o pôvode pre rovnakú výrobu. Členské štáty preto majú rôzne spôsoby zohľadnenia podporovanej elektrickej energie a vo všeobecnosti rôzne spôsoby nastavenia svojich systémov potvrdení o pôvode.

Podľa správy o technickej pomoci²³ vydávajú niektoré členské štáty potvrdenia o pôvode aj na podporovanú energiu z obnoviteľných zdrojov. To je prípad Grécka, Fínska, Holandska, Česka, Estónska, Cypru, Litvy, Poľska a Rumunska. Napríklad na Cypre „je vydávanie potvrdení o pôvode pre výrobcov OZE nezávislé od akejkoľvek prijatej podpory, napr. investičnej podpory alebo výkupnej sadzby či výkupnej prémie. Príjmy z potvrdení o pôvode preto budú ďalšou výhodou pre výrobcov. Výrobcovia musia dostať súhlas fondu OZE na obchodovanie s potvrdeniami o pôvode.“

Druhým prístupom je nevydávať potvrdenia o pôvode na podporovanú elektrickú energiu alebo vydávať potvrdenia o pôvode, ale okamžite ich zrušiť. Belgicko, Nemecko, Španielsko, Írsko, Malta, Rakúsko a Slovinsko. V Rakúsku sa napríklad potvrdenia o pôvode vydávajú na podporovanú a nepodporovanú energiu z obnoviteľných zdrojov, ale medzinárodne sa môže obchodovať len s potvrdeniami o pôvode na nepodporované zariadenia na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov, zatiaľ čo potvrdenie o pôvode na podporované zariadenia sa musí používať na účely zverejnenia informácií v Rakúsku²⁴.

²² Zdroj pôvodných údajov, štatistika združenia AIB <https://www.aib-net.org/facts/market-information/statistics>. Zhrmaždené a zanalyzované spoločnosťou Guidehouse.

²³ Správa o technickej pomoci *Assessment of Member States' reports for 2020* (Posúdenie správ členských štátov za rok 2020) [DOI 10.2833/12592] od spoločnosti Guidehouse Germany GmbH, ktorá bola uverejnená 7. októbra 2022. Vypracovanie štúdie zadala Európska komisia.

²⁴ <https://www.aib-net.org/facts/national-datasheets-gos-and-disclosure>.

Po tretie členské štáty sa môžu rozhodnúť pre vydávanie potvrdení o pôvode na podporovanú energiu z obnoviteľných zdrojov, ale tieto potvrdenia o pôvode sa predávajú na aukcii centrálne, aby sa kompenzovali náklady na podporu. V tejto kategórii nájdeme Taliansko, Luxembursko, Francúzsko, Portugalsko, Chorvátsko, Slovensko a Maďarsko. V Taliansku sa napríklad potvrdenia o pôvode na podporovanú energiu z obnoviteľných zdrojov predávajú na aukciách od roku 2013. Príjmy, ktoré vyplynuli z aukcií, sa používajú na kompenzáciu nákladov na podporovanú energiu z obnoviteľných zdrojov.

4.4.3. Zjednodušenie administratívnych postupov

V smernici RED II sa stanovili pre členské štáty požiadavky na zefektívnenie a zjednodušenie administratívnych postupov. Hoci sa smernica RED II musela transponovať až do 30. júna 2021, niektoré členské štáty zaviedli niekoľko takýchto opatrení na zjednodušenie už v roku 2020 alebo skôr.

Desať členských štátov podľa svojich podaných správ vytvorilo nejaký druh **konceptie jednotného kontaktného miesta alebo vnútroštátne kontaktné miesto**. Napríklad Fínsko vyhlásilo v roku 2020 Centrum pre hospodársky rozvoj, dopravu a životné prostredie (Centrum ELY) severnej Ostrobotnie za kontaktné miesto pre postup vydávania povolení pre celé štátne územie. Kontaktné miesta poskytujú na žiadosť žiadateľa usmernenia a podporu počas celého administratívneho postupu týkajúceho sa žiadosti o povolenie a vydávania povolenia. V súvislosti s celým postupom žiadateľ nie je povinný kontaktovať viac ako jedno kontaktné miesto. Postup vydávania povolení sa vzťahuje na príslušné administratívne povolenia na vybudovanie, modernizáciu a prevádzkovanie zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov a aktív potrebných na ich pripojenie do sústavy²⁵.

V niekoľkých prípadoch vedie neexistencia odpovede administratívy v stanovenej lehote k **automatickému schváleniu povolení**. Napríklad Holandsko zaviedlo pravidlá povolenia pre fyzické aspekty, v ktorých sa uvádza, že „lehota rozhodovacieho procesu podľa štandardného postupu je osem týždňov, ktorú možno raz predĺžiť maximálne o ďalších šesť týždňov. Zmeškanie lehoty bude mať automaticky za následok vydanie povolenia (podľa zásady *lex silencio positivo*).“²⁶

Niektoré členské štáty zaviedli osobitné **opatrenia priestorového plánovania** týkajúce sa energie z obnoviteľných zdrojov, ako sú mapy s vyznačenými oblasťami, kde by sa mohli rozvíjať OZE. Takýmto priestorovým plánovaním možno pomôcť pri zmiernení odporu miestnych spoločenstiev a organizácií občianskej spoločnosti a pri riešení problému, ktorým je nedostatok pôdy. Napríklad Španielsko vypracovalo dve mapy veternej a slnečnej energie, na základe ktorých sa pôda zaraďuje do piatich tried citlivosti životného prostredia, a to za každý druh analyzovaného projektu (maximálna, veľmi vysoká, vysoká, stredná a nízka). Mapy sú však

²⁵ <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190126>.

²⁶ <https://www.eclareon.com/de/projects/res-simplify>.

len informatívne a nenahradzujú nevyhnutné administratívne kroky, ako je potreba posudzovania vplyvov na životné prostredie²⁷.

Situácia týkajúca sa postupov **online podávania žiadostí** a digitalizácie dokumentov je v EÚ rôznorodá. Zatiaľ čo niekoľko členských štátov už ponúka spoľahlivé a všeobecné online postupy, väčšina členských štátov len začala zavádzať viac digitálnych nástrojov na uľahčenie postupu.

Väčšina členských štátov zaviedla nejaký druh **zjednodušenia pre projekty malého rozsahu**, ako sú slnečné fotovoltické systémy inštalované na strechách s cieľom pomôcť v oblasti vlastnej spotreby a energetických spoločností. 15 členských štátov okrem toho prijalo zjednodušenú notifikačnú povinnosť pri pripojení zariadení malého rozsahu do sústavy.

4.5. Príklady najlepších postupov

Pri pohľade na úspešné členské štáty možno vyvodiť niekoľko ponaučení do nasledujúceho desaťročia:

- Stabilný **politický** kontext, v ktorom sú zavedené systémy podpory, plány aukcií a dostupný rozpočet predvídateľné, zabezpečuje zainteresovaným stranám predvídateľnosť investovania.
- **Stanovenie ceny uhlíka** a znečistenia ako doplnku k systému EU ETS je takisto kľúčom k tomu, aby obnoviteľné zdroje energie mohli súťažiť za rovnakých podmienok. Švédsko ako krajina so zďaleka najväčším podielom OZE v doprave vo výške takmer 32 % zaviedlo uhlíkovú daň už v roku 1991. Aj Litva vyberá všeobecnú daň za znečistenie životného prostredia s výnimkou používania bioplynu a tuhej a kvapalnej biomasy na vykurovanie. To spolu s ďalšími podpornými opatreniami, napr. pre bioplyn, viedlo k vysokému podielu obnoviteľných zdrojov energie v odvetví vykurovania a chladenia (50,4 % v roku 2020).
- **Rýchle povoloacie postupy** vrátane postupov stanovených v smernici RED II a v návrhu plánu REPowerEU na zmenu smernice RED sú nevyhnutné na urýchlenie zavádzania obnoviteľných zdrojov energie v záujme dosiahnutia úrovni, ktoré sú potrebné na splnenie revidovaného cieľa do roku 2030, a tým aj na zníženie závislosti od ruských fosílnych palív. **Jednotné kontaktné miesta** pre realizátorov projektov sú jedným z dôležitých prvkov na uľahčenie a urýchlenie administratívnych postupov²⁸. Napríklad v Holandsku môžu byť najdôležitejšie povolenia spojené dohromady podľa koncepcie jednotného kontaktného miesta nazvanej „jednotné univerzálne povolenie pre fyzikálne aspekty“²⁹. Jednotné kontaktné miesto funguje prostredníctvom online platformy, pričom existuje len jeden zodpovedný orgán. Na druhej strane, ako odporúča

²⁷ <https://www.eclareon.com/en/projects/res-simplify>.

²⁸ Podľa smernice RED II sa to stalo povinnosťou pre všetky členské štáty.

²⁹ <https://www.eclareon.com/en/projects/res-simplify>.

Európska komisia v pláne REPowerEU, členské štáty by mali označiť **osobitné „oblasti vhodné“** na výrobu OZE, pre ktoré by platili skrátené a zjednodušené povoloacie procesy³⁰. Niektoré členské štáty majú zavedené podobné opatrenia, ako sú mapy s vyznačenými oblasťami, kde by sa mohli rozvíjať OZE, ale s obmedzeným účinkom, keďže nie sú spojené s osobitným regulačným rámcom, ktorý by viedol k rýchlejšiemu vydávaniu povolení. Napríklad španielska štátna správa uverejnila dve mapy veternej a slnečnej energie, na ktorých je zobrazené územie zaradené do piatich tried citlivosti životného prostredia, a to za každý druh analyzovaného projektu (maximálna, veľmi vysoká, vysoká, stredná a nízka). Ďalšie príklady najlepších postupov v tejto oblasti možno nájsť v usmernení Komisie o urýchlení postupov vydávania povolení projektom v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov.

- **Rastúca verejná akceptácia** energetických politík a projektov je kľúčom k zabezpečeniu úspešnej a trvalej energetickej transformácie. Zahŕňa to včasné zapojenie občanov a prípadne aj finančné stimuly, ako napríklad tie, ktoré boli vytvorené v Dánsku³¹. V uvedenom usmernení sa uvádzajú ďalšie príklady.
- Používanie biopalív založených na odpade³² môže spolu s palivami z obnoviteľných zdrojov energie nebiologického pôvodu prispieť udržateľným spôsobom k **dekarbonizácii dopravy**, najmä v prípade tých druhov dopravy, ktoré je ťažké elektrifikovať. V smernici RED II sa pre podiel pokročilých palív v roku 2030 stanovuje cieľ vo výške 3,5 %. Od roku 2016 sa spotreba v EÚ viac ako zdvojnásobila a v roku 2020 predstavovala 1 224 ktoe. Vedúcimi členskými štátmi v tejto transformácii sú Švédsko s podielom 3,6 % uvedeným v prílohe IX A, nasledované Estónskom, Fínskom, Talianskom a Holandskom, ktoré mali v roku 2020 vyšší podiel ako 1 %.
- Zatiaľ čo podstatné zvýšenie zavádzania obnoviteľných zdrojov energie si zvyčajne vyžaduje čas, **osobitné politické opatrenia môžu priniesť rýchle výsledky**. Napríklad v roku 2020 malo Írsko iba jeden veterný park vo vlastníctve spoločnosti. Odtedy prijalo opatrenia zamerané na energetické spoločnosti, ktoré boli podnietené systémom podpory elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov a podporným rámcom pre spoločnosti, čo viedlo k úspešnému uplatňovaniu 17 nových projektov energetických spoločností, ktoré využívajú komplexnú podporu (finančnú podporu a služby budovania kapacít), a to aj pokiaľ ide o vývoj a prevádzku projektu. Opatrenia zahŕňajú aukciu na prevádzkovú podporu, ktorá je zameraná na spoločnosti, zriadenie fondu energetických spoločností a osobitný ročný postup pripojenia k sústave.

³⁰ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/IP_22_3131.

³¹ Systém zahŕňa systém náhrad pre občanov, ktorých hodnota majetku sa znížila v dôsledku vybudovaniu veternej parku, systém výhod pre spoločnosti, ktorým sa majú podporovať projekty na miestnej úrovni zamerané na obnovu prírody alebo inštaláciu obnoviteľných zdrojov energie vo verejných budovách, a možnosť spoluvlastníctva, ktorá miestnym občanom umožňuje zakúpiť si akcie projektov v oblasti veternej energie, pozri http://aures2project.eu/wp-content/uploads/2019/12/AURES_II_case_study_Denmark.pdf.

³² Surovinu sú uvedené v prílohe IX k smernici o obnoviteľných zdrojoch energie.

5. ZÁVER

Dosiahnutím cieľov na rok 2020 na úrovni EÚ a v prípade všetkých členských štátov okrem jedného sa rámec smernice RED I ukázal ako úspešný pri dosahovaní predpokladaného zvýšenia spotreby energie z obnoviteľných zdrojov. Je však jasné, že na dosiahnutie nového cieľa stanoveného v pláne REPowerEU vo výške 45 %, ktorý navrhla Komisia, bude potrebný prudký nárast zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov – takmer trojnásobok priemerného ročného nárastu vo výške 0,8 percentuálneho bodu za posledné desaťročie.

Bezodkladná a úplná transpozícia smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení RED II z roku 2018 je predpokladom úspechu energetickej transformácie, keďže sa v nej stanovujú základy širšieho zavádzania OZE. Komisia v súčasnosti overuje transpozíciu a spustila postupy v prípade nesplnenia povinnosti voči všetkým členským štátom, ktoré sa nachádzajú v odlišných štádiách transpozície. Okrem toho prijatie a vykonanie revízie smernice RED II – a jej sprievodných odvetvových opatrení – bude kľúčom k dosiahnutiu cieľa v roku 2030. Cieľom návrhu Komisie z 18. mája 2022 je odstrániť podstatné prekážky úspešného zavádzania OZE zjednodušením a skrátením postupov vydávania povolení. Komisia preto vyzýva Európsky parlament a Radu k prijatiu návrhu do konca roka 2022, aby mohol čo najskôr nadobudnúť účinnosť. Okrem toho by členské štáty mali do svojich aktualizovaných návrhov národných energetických a klimatických plánov, ktoré sa plánujú na rok 2023, začleniť národné príspevky v súlade s cieľovou hodnotou 45 % v celej EÚ, ktorú navrhuje Komisia.

Na predpovede týkajúce sa možného dosiahnutia cieľovej hodnoty do roku 2030, a to v rámci EÚ ako celku alebo jednotlivých členských štátov, je ešte príliš skoro. Prvé odhady ukazujú, že v roku 2021 sa podiel energie z obnoviteľných zdrojov v celej EÚ zvýšil len mierne (22,2 % – 22,4 %), čo naznačuje, že rast spotreby energie z obnoviteľných zdrojov bol približne na rovnakej úrovni ako rast konečnej spotreby energie spojený s hospodárskou obnovou, keď sa opatrenia súvisiace s ochorením COVID-19 zmiernili, alebo zrušili³³.

Celkovo sa dal v poslednom čase pozorovať určitý pozitívny vývoj v niekoľkých odvetviach, čo naznačuje, že zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov napreduje. Prvé informácie v odvetví elektrickej energie naznačujú, že rok 2022 bude pre európsky trh so slnečnou fotovoltaickou energiou rekordným rokom s ročným nárastom zavádzania na najväčších trhoch členských štátov EÚ o 17 % – 26 %³⁴. V odvetví dopravy posledná štvrtročná správa ukazuje medziročný rast v oblasti elektrických vozidiel na batérie o 53 %³⁵. Pokiaľ ide o odvetvie budov, najnovšie správy o trhu ukazujú za rok 2021 rýchly skok v predaji tepelných čerpadiel vzduch-vzduch na

³³ Odhady, ktoré Komisia nepotvrdila, možno nájsť v správe agentúry EEA č.10/2022 (<https://www.eea.europa.eu/publications/trends-and-projections-in-europe-2022>) a v tlačovej správe barometra Euroserver 2021 RES shares estimates (Odhady podielov OZE za rok 2021) (<https://www.euroserver.org/download-press-releases/>).

³⁴ [Global Market Outlook For Solar Power 2022 – 2026](#)(Vyhliadky globálneho trhu so slnečnou energiou na roky 2022 – 2026).

³⁵ [quarterly report on european electricity markets q1 2022.pdf](#) (europa.eu).

európskej úrovni, ktorý vzrástol o 34 %³⁶. Vo Fínsku sa počas prvých šiestich mesiacov roka 2022 predalo 75 000 tepelných čerpadiel, čo predstavuje nárast o 80 % v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka³⁷. V priemysle bol rok 2021 rekordným rokom pre podnikové zmluvy o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov, pričom sa podpísali nové zmluvy približne na 6,7 GW³⁸.

Niekoľko členských štátov už prijalo ambiciózne záväzky do roku 2030, ako napríklad podiel elektrickej energie z OZE v Nemecku na úrovni 80 % a v Rakúsku a Estónsku dokonca na úrovni 100 %. Portugalsko posunulo svoj cieľ v oblasti elektrickej energie z OZE na úrovni 80 % o štyri roky dopredu, a to už na rok 2026. Okrem toho Holandsko takmer zdvojnásobilo svoj cieľ v oblasti veternej energie na mori do roku 2030 z 11,5 GW na 21 GW.

³⁶ [2021 heat pump market data launch.pdf \(ehpa.org\).](#)

³⁷ [https://www.sulpu.fi/record-high-sales-growth-of-80-recorded-for-heat-pumps-in-the-first-six-months-of-the-year-in-finland/.](https://www.sulpu.fi/record-high-sales-growth-of-80-recorded-for-heat-pumps-in-the-first-six-months-of-the-year-in-finland/)

³⁸ SWD(2022) 149 final.